

Myndigheder og lodserier

Der findes ikke en samlet fortegnelse over de danske lodseriers oprettelse, nedlæggelse og/eller sammenlægning med andre lodserier. Så beskrivelserne om de danske lodseriers historie er baseret på oplysninger i Marineministeriet, Det Kongelige Søkort-Arkiv, Admiralitets- og Commissariats Collegiet, Lodsdirektoratet, Farvandsdirektoratet, Farvandsvæsenet, Søfartsstyrelsen, lodstakster, Den Danske Havnelods, Rigsarkivet, landsarkiver, lokalarkiver, stadsarkiver, lodserier, litteratur etc. Oplysningerne i højre spalte nedenfor er uddybet i menuen om alle de danske lodserier.

Færøerne. Der har ikke været danske regler om lodsning på Færøerne på grund af farvandets og havnenes geografiske og klimatiske forhold. For lodsning i de færøske farvande og havne var og er et hjemmestyreanliggende. 5-7 mand har det som levebrød og enkelte er ansat ved havne og har lidt ekstra indtjening. Alle er uden en formel lodsuddannelse. Danmark udstedte i 2012 en engelsksproget bekendtgørelse, som gengiver hjemmestyrets bestemmelser om lodsning i de færøske farvande. Hjemmestyrets regler er udstedt af Den Færøske handels- og industriminister 21.12. 2012. Historiske oplysninger om lodsning i de færøske farvande findes i bogen "Den Færøske lods", udgivet af Schultz i 1957. Færøerne overtog i 2020 ansvaret for at opmåle og kortlægge farvandene omkring Færøerne fra Geodatastyrelsen.

Grønland. De samme forhold om kendtmænd var gældende i Grønland indtil en ændring af lodsloven i 2014, hvor der blev indsat et særligt kapitel i lodsloven, som giver adgang til at fastsætte regler om lodspligt for skibe, der sejler i de arktiske farvande. Der er fortsat mulighed for at anvende kendtmænd til rådgivning ved sejlads ved Grønland. Men 1.7.2016 blev indført lodspligt i Grønland for skibe med mere end 250 passager om bord. En lods skal være certificeret til at foretage lodsning i det geografiske farvandsområde, lodsens iht. sit lods-certifikat er legitimeret til at lodse i. Lodsningen i Grønland er fra 2017 blevet varetaget af DanPilots datterselskab Greenland Pilot Service ApS. Historiske oplysninger om lodsning i de grønlandske farvande kan findes i bogen "Den Grønlandske lods", udgivet af Schultz i 1966. Søkort over de grønlandske farvande varetages af Geodatastyrelsen og er kun digitale fra 2020.

Myndigheder. De vigtigste myndigheder er Søfartsstyrelsen, Geodatastyrelsen og Danmarks Meteorologiske Institut. De historiske lodsmyndigheder og nutidens regelsæt om lodsområder, lods-certifikater og lodspåsetningssteder i de danske farvande er omtalt bagest i denne menu. Søfartsstyrelsen har ansvaret for sikkerheden i de danske og grønlandske farvande og varetager bl.a. sejlandsinformation, efterretninger for søfarende, nautisk og landbaseret lodsning, information, kravene til søfarende og bemanning, afmærkning af farvande, godkendelse af lodser samt registrering af lodserier og tilsyn med lodserier og brug af lods. Næsten alt det, som Søfartsstyrelsen behandler og udgiver har været igennem IMO, der omfatter 174 lande og har 14 komiteer. Søfartsstyrelsen er medlem af de fleste komiteer. Desuden har Forsvarets Center for Operativ Oceanografis sejladsudsiget betydning for lodsernes daglige arbejde.

Lovgivning. Lovgivningen om danske lodserier er beskrevet i menuen "Fra Frederik II's søret til nutidens lodslove."

Nedenfor er der en alfabetisk liste med med oplysninger om lodseriernes funktionsperioder

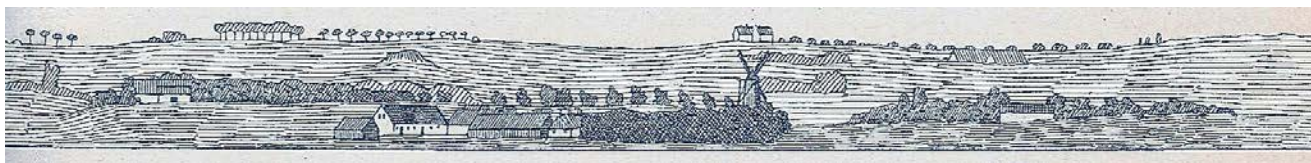
Agger	Oprettet lidt efter 1825, ændret i 1831, indgik i Thyborøn Lodseri i 1862.
Albuen	Oprettet i 1791. Nedlagt i 1959.
Allinge	Oprettet i 1968. Nedlagt i 1984. Dragør Lodseris tredje filial.
Als Odde	Oprettet i 1800. Nedlagt i 1995.
Assens	Oprettet i 1759. Nedlagt i 1979.
Bagenkop	Oprettet i 2010 af DanPilot. Flyttet til Spodsbjerg få år senere.
Bandholm	Oprettet i 1834. Nedlagt i 1923.
Bangsbostrand	Oprettet i 1799. Indgik i en sammenlægning af 5 lodserier i 1800.
BeltPilot	Oprettet i 2017 af DanPilot og Danish Pilot Service, som indgik i DanPilot i 2020.
Bisserup	Oprettet i 1810. Nedlagt i 1892.
Bogense	Oprettet i 1830'erne. Ophørt i 1950'erne.
Bogø	Oprettet i 1812. Nedlagt i 1913.
Christiansø	Oprettet i 1685. Nedlagt i 1969.
Danish Pilot Service	Oprettet i Fredericia i 2007. Transitlodsning indgik i BeltPilot i 2017 og i DanPilot i 2020.
DanPilot	Oprettet som statens landsdækkende lodseri i 2006. Har lodsstationer i mange havne.
Dragør	Oprettet i 1684. Nedlagt i 1984. Havde filialer i Drogden og på Bornholm.
Drejens Odde	Kolding Fjord Lodseri lå ved Drejens Odde. Se beskrivelsen under Kolding.
Drogden Fyrskib	Oprettet i 1837. Nedlagt i 1937. Dragør Lodseris første filial.
Drogden Fyr	Oprettet i 1937. Nedlagt i 1980. Dragør Lodseris anden filial.
Dvalegrundene	Oprettet i 1743. Indgik i en sammenlægning af 5 lodserier i 1800. Se Fladstrand.
Dyreborg	Oprettet omkring 1880. Nedlagt i begyndelsen af 1900.
Egernsund	Oprettet sammen med Gråsten som lodsvagt i slutningen af 1800-tallet.

Elb-Lodseriet	Oprettet 1762, Nedlagt i 1864.
Endelave	Oprettet 1850. Nedlagt i 1894.
Esbjerg	Oprettet omkring 1874. Nedlagt i 1997.
Fakse Ladeplads	Oprettet i 1860'erne. Nedlagt i 1940'erne.
Fanø	Oprettet 1801, ændret i 1818 og 1831, ophørt ultimo 1800.
Fejøl	Oprettet i 1842. Nedlagt i 1851.
Femø	Oprettet i 1851. Nedlagt omkring 1930.
Fladstrand	Oprettet i 1743. Indgik i en sammenlægning af 5 lodserier i 1800.
Fredericia	Oprettet i 1843. Nedlagt i 1964.
Frederikssund	Oprettet omkring 1880. Nedlæggelsen er ukendt.
Frederikshavn	Oprettet i 1800. Hed tidligere Fladstrand. Indgik i en sammenlægning af 5 lodserier i 1800.
Frederikshavn Pilot	Oprettet i 2007. Nedlagt i 2014.
Fåborg	Lodseriet lå i Dyreborg ved indsejlingen til Fåborg Fjord. Se Dyreborg
Gabet	Oprettet som Midskov Lodseri i 1804. Ændret i 1983. Nedlagt i 2002. Nu DanPilot.
Gedser	Oprettet i 1800. Nedlagt i 1979.
Gniben	Oprettet i 1851. Nedlagt i 1869.
Great Belt Pilot	Oprettet i 2018.
Grenå	Oprettet i 1850. Nedlagt i 1984.
Grønsund	Oprettet i 1767. Nedlagt i 1958.
Grådyb	Oprettet i 1882. Afløst af en lystønde i 1980. Se også Esbjerg og Fanø.
Gråsten	Oprettet sammen med Egernsund i slutningen af 1800-tallet. Nedlæggelsen er ukendt.
Guldborg	Oprettet i 1836. Nedlæggelsen er ukendt.
Haderslev	Oprettet midt i 1800-tallet. Nedlagt i 2007.
Hals	Oprettet i 1735, DanPilot fra 2006. Nedlagt i 2015.
Hals Barre	Hals Lodseri virkede fra 1880 også på Hals Barre Fyrskib og fra 1912 på Hals Barre Fyrtårn.
Hanstholm	Oprettet i 1900-tallet som et havnelodseri. Er stadig et havnelodseri.
Helgoland	Oprettet 1762. Nedlagt i 1814.
Helsingør	Oprettet i 1778. Nedlagt i 1984.
Hirsholmene	Oprettet i 1731. Indgik i en sammenlægning af 5 lodserier i 1800. Se Fladstrand.
Hirtshals	Oprettet i 1900-tallet som et havnelodseri. Er stadig et havnelodseri.
Hjarnø	Oprettet i 1850. Inddraget i Horsens Fjord Lodseri i 1858.
Holbæk	Oprettet i 1831. Nedlagt i 1954.
Holtser Hage	Oprettet i 1910 af Vejle Fjord Lodseri. Nedlagt i 1958.
Hornbæk	Oprettet før 1800. Nedlagt ultimo 1800. DanPilot flyttede i 2007 fra Helsingør til Hornbæk.
Horsens	Oprettet i 1858. Nedlagt i 1972.
Hundested	Oprettet i 1803 i Spodsbjerg, flyttet til Hundested i 1862. Nedlagt i 1980'erne.
Hvide Sande	Betjenes fra 2006 af DanPilot.
Isefjorden	Oprettet i 1728 i Rørvig. Senere opstod lodserier i flere af Isefjordens byer.
Juelsminde	Oprettet i 1972. Nedlagt efter 1979.
Kalundborg	Oprettet i 1805. Nedlagt i 1990.
Kalvebodstrand	Oprettet omkring 1800. Nedlagt i 1940'erne.
Karrebæksminde	Oprettet i 1831. Nedlagt i 1993.
Kerteminde	Oprettet i 1860. Nedlagt i 1974.
Kobæk	Oprettet i 1805. Nedlagt i 1983. Se også Skælskør.
Kolding	Oprettet i 1851. Nedlagt i 1990.
Korsør	Oprettet i 1803. Nedlagt i 1995. Bådstation oprettet i 2011 af DanPilot.
Kyholm	Oprettet i 1831. Nedlagt i 1859.
København	Oprettet i 1798. Nedlagt i 1984.
Køge	Oprettet i 1856. Nedlagt i 1986.
Langøre	Oprettet i 1831. Nedlagt i 1941.
Lappegrunden	Et fyrskib ved Helsingør, som Helsingørs lodser ofte lå ved i årene efter 1882.
Limfjord Pilot	Oprettet i 2010. Indgik som et datterselskab i DanPilots koncern i 2015.
Little Belt Pilot	Oprettet i 2018.
Lund	Oprettet i 1813. Nedlagt i 1854.
Læsø	Oprettet i 1802. Ophørt i 1920.
Læsø Fyrskib	Et fyrskib ved Læsø Trindel 1852-1974 og et fyrskib ved Læsø Rende 1852-1965.
Løgstør	Oprettet i 1776. Nedlagt i 1999.
Mariager	Oprettet i 1800. Nedlagt i 1995.
Marstal	Oprettet i 1770. Ophørsåret er ukendt.
Masnød	Oprettet i 1883. Nedlagt i 2004.

Mellerup	Oprettet i 1831. Nedlagt i 1892. Mellestation for Randers Fjords Lodseri.
Middelfart	Oprettet i 1848. Nedlagt i 1994.
Midskov	Oprettet i 1804. Lodserinavnet blev senere ændret til Gabet. Se Gabet.
Mullerup	Oprettelsen og nedlæggelsen er ukendt.
Nakskov	Nakskov blev betjent af lodseriet i Albuen fra 1791 til 1959. Se Albuen.
Nexø	Oprettet ultimo 1800-tallet. Nedlæggelsen er ukendt.
Nibe	Oprettet i 1800-tallet. Nedlagt i 1952.
Nordlolland	Oprettet efter 1979. Overtog lodsningen til og fra Nordlolland. Nedlagt 2006.
Nyborg	Oprettet i 1799. Nedlagt 1974. Virkede fra Slipshavn. Se Slipshavn.
Nykøbing F	Oprettet i 1850. Nedlagt i 1950'erne.
Nykøbing M	Oprettet omkring 1880. Nedlagt i 1961.
Nymindegab	Oprettet i 1787. Nedlagt i 1878.
Nyord	Oprettet i 1748. Nedlagt i 1966.
Nysted	Oprettet i 1790. Nedlagt i 1956.
Odense Fjord/Kanal	Oprettet i 1803. Blev betjent af lodserierne i Stige, Midskov og Gabet. Se disse.
Oreby	Oprettet i 1880. Indgik i Femø Lodseri fra 1919.
Petersværft	Oprettet i 1804. Nedlagt i 1900-tallet. Årstallet er ukendt.
Portus Pilot	Oprettet i 2019.
Præstø	Oprettet i 1780. Nedlæggelsen er ukendt.
Randers	Oprettet 1800 som Randers Fjords Lodseri. Se Uggelhuse, Mellerup, Udbyhøj.
Rudkøbing	Oprettet i 1826. Nedlagt i 1952.
Rødvig	Oprettet omkring i 1870'erne. Nedlæggelsen er ukendt.
Rønne	Oprettet i 1743 som et havnelodseri. Overtaget af DanPilot i 2015.
Rørvig	Oprettet i 1728. Nedlagt ca. 1917. Etablere de en filial i Spodsbjerg i 1803.
Rågå	Oprettet i 1872. Nedlagt i 1950'erne.
Sjællands Odde	Oprettet i 2019.
Skagen (Sølodseriet)	Oprettet i 1800 ved en sammenlægning af 5 lodserier. Overtaget af DanPilot.
Skagen Lodseri	Oprettet i 2011. Nedlagt 2018.
Skawpilot	Oprettet i 2018.
Skælskør	Oprettet i 1805. Nedlagt i 1980'erne. Se også Kobæk.
Slesvig	Oprettet i 1814. Nedlagt i 1864.
Slipshavn	Oprettet i 1799. Flyttet til Spodsbjerg på Langeland i 1974.
Spodsbjerg/Hundested	Oprettet i 1803 af Rørvig. Flyttet til Hundested i 1862, Se også Rørvig og Hundested.
Spodsbjerg/Langeland	Oprettet af Nyborg Lodseri i 1974. Nedlagt ultimo 1900.
Statslodserier	Oprettet i perioden 1979-2006; først 7, senere 3, der blev samlet i DanPilot i 2006.
Stege	Oprettet i 1804. Nedlæggelsen er ukendt.
Stige	Oprettet omkring 1800. Indgik i Gabet i 1983.
Stignæs	Oprettet i 1963. Nedlagt i 1997.
Storebælt	Oprettet efter 1979. Omfattede Albuen, Nakskov, Korsør og Nyborg. Afløst af DanPilot.
Svendborg	Oprettet i slutningen af 1700-tallet. Afløst af Svendborg Sund Lodseri efter 1979.
Sæby	Oprettet i 1800. Ophørt omkring 1950.
Søby	Oprettet i første halvdel af 1900-tallet som lodsvagt. Ophørt efter 1979-lodsloven.
Sønderborg	Oprettet i 1836. Tyskejet lodseri 1864-1920. Sønderborg Lodseri 1920- 2004.
Tankefuld	Oprettet 1890. Nedlæggelsen er ukendt.
Thisted	Oprettet ultimo 1700. Ophørt i 1950'erne.
Thyborøn	Oprettet i 1917. Indgik i Hals Lodseri i 1994.
Troense	Oprettet i slutningen af 1700-tallet. Nedlæggelsen er ukendt.
Tunø	Oprettet i 1800. Sandsynligvis ophørt i 1850'erne.
Tærø	Oprettet midt i 1800-tallet. Ophørt før 1954.
Udbyhøj	Oprettet i 1800 som Randers Fjords Lodseri med filialer i fjorden. Nedlagt i 2006.
Uggelhuse	Oprettet i 1831. Nedlagt 1892. Mellestation i Randers Fjords Lodseri.
Ulvshale	Oprettet i 1721. Ophørt i 1748, hvor Nyord fik eneret til lodsning. Se Nyord.
Vejrø	Oprettet i 1851. Indgik i Femø Lodseri 1882.
Vejle	Oprettet i 1887. Flyttet til Holtser Hage i 1910. Se også Holtser Hage.
Ærøskøbing	Oprettet i 1800-tallet. Nedlagt midt i 1900-tallet.
Aabenraa	Oprettet i 1800-tallet. Tysk lodseri 1864-1920. Dansk lodseri til ultimo 1900.
Ålborg	Oprettet i 1801. Aalborg-Nørresundby Lodseri fra 1839 til 1989.
Aarhus	Oprettet i 1743 af Aarhus Byråd som et havnelodseri. Er stadig et havnelodseri.
Aarøsund	Tysk lodseri der lodsede i Lillebælt til og fra tyske havne mellem 1864 og 1920.

Statens reguleringer og lodsområder og lodsvæsenets beskrivelser i Den Danske Lods til lodser og søfart

I 1600- og 1700-tallet blev lodserierne bl.a oprettet ved resolutioner, anordninger og forordninger. Senere overtog Admiralitetet, Marineministeriet, Forsvarsministeriet og Erhvervsministeriet myndighedsansvaret. Administrationen er blevet varetaget af Admiralitetet, Overlodseembedet, Lodsdirektoratet, Farvandsdirektoratet, Farvandsvæsenet og i dag Søfartsstyrelsen. Lodserierne får i godkendelsen beskrevet, hvilket farvandsområde de kan lodse i.

Lodsvæsenets beskrivelser til lodserne skete i bogen *Den Danske Lods*, der udkom første gang i 1843 og udkom i 22 udgaver, før den blev afløst i 1892 af Farvandsdirektoratets bog *Den Danske Havnelods*, der udkom i adskillige udgaver og videreført fra 1993 af Kort- og Matrikelstyrelsen og senere af Geodatastyrelsen. Bøgerne havde farvandsbeskrivelser, signaler, told- og karantænebestemmelser, vind- og vejrforhold samt tegninger af havne, kystlandskaber, kirker, fyrtårne, sømærker, båker, vandtårne, vindmøller, slotte, fyrskibe, lys-, fløjte- og klokketønder og oplysninger om bl.a. strøm-, vand-, dybde- og besejlingsforhold. Bøgerne er en dansk kulturskat. I dag sker alt digitalt.

Nutidens lodsområder i de danske farvande

Udstedelse og opretholdelse af lodscertifikater og lodsfritagelsesbeviser til de danske farvande varetages i dag af Søfartsstyrelsen. Lodsning er opdelt i områder, der er vist med fuldt optrukne røde linier på kortet. Linjerne er vejledende, da det er lodspåsetningsstederne, der afgrænser lodsområderne.

Et lodscertifikat kan være begrænset til forskellige skibsstørrelser og er inddelt i tre kategorier: A, B og C, der er fastsat efter sejlads hyppighed og lokalkendskab til lodsområder, havne, fjorde, render og broer. Lodscertifikatet er et bevis for, at lodsen kan foretage lodsninger iht. de tre kategorier. Et lodsfritagelsesbevis fritager et skib for lodspligt, hvis bevisets indehaver fører skibet. Beviset gælder for skibstyper og har en række vilkår og gælder for det geografiske farvandsområde, som en lods ifølge sit lodscertifikat er legitimeret til at lodse i.